

Saulus (Paulus) i Damaskus

Treenighetssøndag

Tekst:

Apostlenes gjerninger 9, 1-19: ¹Saulus raste fremdeles mot Herrens disipler og truet dem på livet. Han gikk til øverstepresten ² og ba om brev til synagogene i Damaskus for å kunne finne dem som hørte til Veien, både menn og kvinner, og føre dem i lenker til Jerusalem.

³ Underveis, da han nærmet seg Damaskus, strålte plutselig et lys fra himmelen omkring ham. ⁴ Han falt til jorden og hørte en stemme som sa: «Saul, Saul, hvorfor forfølger du meg?» ⁵ «Hvem er du, Herre?» spurte Saul. Og svaret lød: «Jeg er Jesus, han som du forfølger. ⁶ Men reis deg nå og gå inn i byen. Der vil noen si deg hva du skal gjøre.»

⁷ Mennene som fulgte ham, sto målløse; de hørte stemmen, men så ingen. ⁸ Saulus reiste seg og åpnet øynene, men han kunne ikke se. Så de tok ham i hånden og leide ham inn til Damaskus. ⁹ I tre dager var han uten syn, og han verken spiste eller drakk.

¹⁰ I Damaskus bodde en disippel som het Ananias. I et syn sa Herren til ham: «Ananias!» Han svarte: «Her er jeg, Herre.» ¹¹ Og Herren sa: «Gå bort i den gaten som kalles Den rette, og i huset til Judas skal du spørre etter Saulus fra Tarsos. For se, han ber. ¹² Og han har hatt et syn og sett en mann som heter Ananias komme og legge hendene på ham, så han får synet igjen.» ¹³ Men Ananias svarte: «Herre, jeg har hørt mange fortelle om denne mannen og alt det onde han har gjort mot dine hellige i Jerusalem. ¹⁴ Og nå er han her med fullmakt fra overprestene for å legge i lenker alle som påkaller ditt navn.» ¹⁵ Men Herren sa til ham: «Gå! For jeg har utvalgt ham som mitt redskap til å bære mitt navn fram for hedningfolk og konger og for Israels folk. ¹⁶ Og jeg skal vise ham alt han må lide for mitt navns skyld.» ¹⁷ Da gikk Ananias, og han kom inn i huset, la hendene på ham og sa: «Saul, min bror! Herren selv, Jesus som viste seg for deg på veien hit, han har sendt meg for at du skal få synet igjen og bli fylt av Den hellige ånd.» ¹⁸ Straks var det som om skjell falt fra øynene hans, og han kunne se. Han sto opp og ble døpt. ¹⁹ Så spiste han og kom til krefter.

Treenighetssøndagen

Treenighetssøndagen er en festdag som samler alle de tre høytidene i seg, jul, påske og pinse. Den treenige Gud trer fram. Jesus gir seg til kjenne som tilhørende treenigheten.

Treenighetssøndagen er en utsendelsesdag i den treenige Guds navn. Evangeliet skal forkynnes for alle folkeslag.

Den treenige Gud er ikke tre guder. Men en. Han har tre navn og viser seg på tre forskjellige måter. Gud er verdens skaper og opprettholder. Han er den som kommer til verden som Jesus. Og som den levende og nærværende i Den Hellige Ånd.

Evangelietekstene gir innhold til dagen:

Matteus evangeliet 28 16 – 20: Dåps- og misjonsbefalingen. Gjør alle folkeslag til disipler. Dåp i treenighetens navn; I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

Lukas evangeliet 10,21 – 24 ; Åpenbaring av hvem Jesus er: «Alt har min Far overgitt til meg. Ingen vet hvem Sønnen er, unntatt Faderen, og ingen vet hvem Faderen er, unntatt Sønnen og den Sønnen vil åpenbare det for». Innhold og uttrykksmåte kan minne om Johannesevangeliet; Johannes 1, 18, Joh 17. Dette er skjult for vise og forstandige, men **åpenbart for umyndige små**. (typisk «lukansk teologi»)

Lukas evangeliet 24, 45 – 48. Misjonsbefalingen i følge Lukas; omvendelse og tilgivelse for syndene skal forkynnes for alle folkeslag, med løftet om å bli utrustet med kraft fra det høye.

Både i Matteus evangeliet 28 og i Lukas evangeliet 24 handler om det siste Jesus sa til disiplene før han ble tatt inn i himmelen.

Tema for Treenighetsdagen:

- Treenigheten: Fader, Sønn og Hellig Ånd. Alt skjer i treenighetens navn. Treenigheten åpner opp sitt liv og inkluderer menneskene og alt det skapte inn i sitt fellesskap.
- Dåp. Omvendelse og tilgivelse for syndene
- Evangeliet til alle folkeslag

Innledningsord/»preken-momenter»:

Treenighetssøndagen har som tema at alle folkeslag skal få høre evangeliet om Jesus Kristus. Vi får nå høre om Saulus, som senere fikk navnet Paulus. Han skulle bli en av de første og viktigste til å bringe evangeliet til nye land utenfor Israel. Han ble kalt «hedningenes apostel». Paulus er en av de aller viktigste menneskene i hele vår kirkes historie. Han var en stor teolog og tenker. Han skrev brev til menigheter og personer som ble en del av brevlitteraturen i Det nye testamente.

Hendelsen i Damaskus var dramatisk, her er et kort resyme` av teksten:

Apostlenes gjerninger 9 handler om Paulus` kallelse utenfor Damaskus som var en dramatisk hendelse.

Saulus (Paulus) forfulgte de kristne. Han var en av de aller mest ivrige. Da skjer dette utenfor Damaskus; et stort lys fra himmelen stråler plutselig omkring Saulus, som blander og blinder ham fullstendig. Og en høy røst sier: «Hvorfor forfølger du meg Saulus.» Saulus spør hvem han er, og får høre at det er Jesus som taler til ham. Han får beskjed om å dra inn til Damaskus og vente der på det som videre skal skje. Saulus åpnet øynene, men kunne ikke se. Alle som er i Saulus sitt følge hører det som blir sagt, men så ingen. De hjalp Saulus inn i byen. Inne i Damaskus bor disippelen Ananias og vi får høre at Herren oppsøker Ananias i et syn. Ananias får beskjed om å finne Saulus og legge hendene på ham, og han skal da få synet igjen. Ananias er redd for Saulus, for han har hørt ryktet om hans brutale framferd mot de kristne. Da forteller Herren at han har utvalgt Saulus til å bli et redskap for ham til å forkynne evangeliet om Jesus for hedningefolk og konger og Israels folk. Ananias går og finner Saulus. Han legger hendene på ham og forteller at Jesus har sendt ham for at han skal få synet igjen og at han skal bli fylt av Den hellige ånd. Straks får han synet igjen, og han reiser seg opp, og blir deretter døpt.

Hovedpoeng til forståelse av teksten::

- Jesus åpenbarer seg for Saulus og kaller ham til apostel. En viktig kallelse da denne beretningen danner grunnlaget for Paulus sin egen, og vår forståelse og begrunnelse for at han har fått «apostelstatus», gitt ham av Herren selv. Det stilte ham på linje med de andre apostlene som var øyenvitner og Jesu disipler på jord.

- Saulus/ Paulus skal forkynne for hedningene. Den første som drar ut over Israels grenser med evangeliet til alle folkeslag. Omsider kom evangeliet også til oss.
- Saulus/Paulus døpes. Utrustes med Den hellige ånd.

Bruk av kirkerommet – «de hellige steder» i kirkerommet

I arbeidet med gudstjenesten er det viktig å ha bevissthet om bruken av kirkerommet. Det handler om å gi retning til, og bevissthet om steder i rommet som forkynner i kraft av seg selv. Alter, døpefont, prekestol, lysglobe er ikke «møbler» eller steder hvor en «oppholder seg». De er «hellige steder» i rommet, bærere av et særlig budskap om treenigheten. Dette budskapet må gjennomtenkes. Hva forkynner døpefonten, nattverdbordet, lysgloben osv.? I gudstjenester tilpasset utviklingshemmede er dette særlig viktig da de hellige stedene på en spesiell måte vil hjelpe oss til å gjøre budskapet mer konkret. «De hellige stedene» i kirkerommet må stå i en særstilling i vår formidling, og behandles med høytid og respekt.

Preken

Teksten leses fra lesepult. Kan leses av en eller flere.

En må være oppmerksom på at tekstlesning og rollespill ikke må bli for komplisert. Ikke for mange aktører. Enkelhet må tilstrebes.

Rollespill

Denne teksten egner seg særdeles godt for kirkespill/rollespill.

- **I koret**
Saulus kommer gående opp midtgangen sammen med sine følgesvenner. Den innledende tekst leses v. 1 og 2. Når de er kommet opp til korpartiet leses v. 3. Saulus faller og holder seg for øynene. Retter sin oppmerksomhet mot alteret under det videre spill. Hans følgesvenner virker redde og forvirrede. Saulus reiser seg, får et bind for øynene, og gruppen går tilbake til **midt i kirka**.
- **Bak i kirka** åpnes så scenen med Ananias. Teksten om Ananias. Som får et syn. Holder hendene for øynene, og han retter også sin oppmerksomhet mot alteret. Han reagerer med angst og frykt når han skjønner at det er forfølgeren Saulus Herren taler om. v. 15 leses. Ananias blir rolig og begir seg til **midten av kirka** der Saulus og de andre befinner seg. Saulus sitter/ligger på gulvet. Ananias står foran ham. Når v 17 leses legger han hendene på Saulus, reiser ham opp og tar av ham bindet for øynene.
- **døpefonten**
v. 18 b leses. Ananias fører Saulus fram til døpefonten hvor Saulus bøyer hodet ned mot fonten og Ananias slår korsets tegn over ham.
Kirkespillet avsluttes her.

Hvordan la vi opp gudstjenesten?

Gudstjenesten er en høymesse i Byåsen kirke. I gudstjenesten deltar konfirmanter fra spesialavdelingen på Dalgård skole. De følger konfirmandundervisning i Byåsen kirke og denne gudstjenesten er en presentasjonsgudstjeneste for konfirmantene.

Gudstjenesten deles inn i fem deler. Under gudstjenesten synges det sanger og salmer som konfirmantene er kjent med fra konformasjonsundervisningen.

Inngang

Inngangsprosesjon.

I prosesjonen deltar alle aktørene i gudstjenesten. Nattverdselementene og alterblomstene bæres inn, konfirmantene hjelper til å ”dekke” alteret med dette. Skuespillerne kommer inn i sine kostymer og setter seg på første rad.

Lovprisning og bønn

Kyrie og gloria synges og etterfølges av bønn for dagen og for gudstjenesten. Forbønnen avsluttes med Fadervår.

Preken

Teksten leses først i sin helet.

Skuespillerne finner sine plasser og gjennomfører rollespillet.

Etter skuespillet er ferdig oppsummeres skuespillet med noen korte setninger. Setningene må være poengterte.

Nattverd

Dersom det er mulig deltar målgruppen med utdeling av nattverd. Konfirmantene fra Dalgård gjorde dette.

Velsignelse og utgang

Velsignelsen sies av liturgen, med skuespillerne rundt seg. Etter velsignelsen samles disse til en utgangsprosesjon.

Hvordan opplevde vi at det fungerte?

Å feire gudstjeneste med konfirmantene på Dalgård er en opplevelse. De gleder seg til gudstjenesten. De liker å delta aktivt med skuespill og med andre oppgaver. Det å synliggjøre konfirmantene i gudstjenesten er viktig. Det oppnådde vi.

Det er alltid en utfordring å involvere alle. Det er også en utfordring å planlegge gudstjenesten/prekenen 100% i forkant. Dette er en gruppe der mye er avhengig av dagsform og av spontanitet. Det er også med på gjøre opplevelsen spesiell. Men man trenger å være fleksibel for forandringer i forkant av gudstjenesten og også under gudstjenesten.

Rollespill fordrer mye treningstid, en innøving som medfører «utallige» gjentakelser av posisjoner og bevegelser slik at alle til slutt er trygge på sin oppgave. Det er og viktig at en er nøye med individuell behandling, slik at alle får en rolle tilpasset egen funksjonsevne. Ingen må oppleve «å bli gjort til latter» fordi rollen og oppgaven ble for krevende. Dette er lederens ansvar.

Stort sett opplevde vi at dette fungerte godt. En slik gudstjeneste er avhengig av enkelhet og forutsigbarhet for å bli «velfungerende». Vi lærte at vi kunne øvd enda mer. Da hadde resultatet blitt enda bedre.

Litteratur:

Luke Timothy Johnson; The Acts of the Apostles, Sacra Pagina 1992

Richard i. Pervo; Acts. A Commentary, Minneapolis. Fortress Press 2009